

1.5. Dạy nghe – nói trong kể chuyện

Kiểu bài kể chuyện là kiểu bài giúp HS phát huy kỹ năng nghe – nói ở mức độ tổng hợp, tích hợp với các kỹ năng liên môn khác như quan sát, đọc tranh, đọc câu/ đoạn, trả lời câu hỏi, phán đoán, liên tưởng, tưởng tượng, biết sử dụng âm lượng phù hợp với từng hoàn cảnh và có thái độ nghe tích cực.

Ở lớp 1, kiểu bài kể chuyện chủ yếu được thực hiện dưới hai dạng là nghe – kể và xem – kể.

Một số gợi ý tổ chức hướng dẫn dạy học:

(1) *Dạng bài nghe – kể*: gồm các hoạt động cụ thể sau:

Bước 1: GV tổ chức cho HS hiểu, nắm bắt, thực hành, vận dụng một số kỹ năng nghe – nói trong khi kể. (VD: quy tắc sử dụng âm lượng trong khi nói theo cặp, trong nhóm nhỏ, trước toàn lớp; quy tắc lắng nghe tích cực và phản hồi tích cực; kỹ năng nhận diện trật tự diễn biến của câu chuyện thông qua một số dấu hiệu chỉ dẫn; kỹ năng nhận diện lời, hành động của nhân vật và đóng vai; kỹ năng lựa chọn giọng nói phù hợp với giọng nói của nhân vật.)

Bước 2: GV cho HS đọc tên câu chuyện, kết hợp với quan sát tranh minh họa để phán đoán về nội dung câu chuyện và các yếu tố truyện như nhân vật, bối cảnh, tình tiết, kết thúc.

Bước 3: GV tổ chức cho HS nghe kể 1 – 2 lần, kèm theo câu hỏi kích thích sự tập trung chú ý lắng nghe của HS, câu hỏi/ câu kể giúp HS nắm bắt nội dung chính của từng đoạn truyện (tương ứng với từng tranh minh họa).

Bước 4: GV tổ chức cho HS kể từng đoạn, kể toàn bộ câu chuyện kết hợp với việc thực hiện một số kỹ năng nghe – nói trong khi kể.

Bước 5: GV tổ chức cho HS tìm hiểu về nội dung ý nghĩa, thông điệp của câu chuyện, đánh giá về câu chuyện (nhân vật, bài học, tình tiết) và liên hệ bài học trong câu chuyện với bản thân. GV tổ chức cho HS tự đánh giá và đánh giá phần trình bày của mình và các bạn.

VD: Bài Cho nhau đồ chơi, chủ đề 8 Đồ chơi – trò chơi, SHS tập một, trang 89

2. Luyện tập nghe và nói

- HS nhắc lại quy tắc lắng nghe tích cực và phản hồi tích cực trong khi nghe bạn kể.
- HS đánh vần và đọc trơn tên truyện *Cho nhau đồ chơi*.
- Dựa vào tranh minh họa, dựa vào tên truyện, HS phán đoán và trao đổi với bạn về nội dung câu chuyện. (Câu hỏi gợi ý: “Trong các bức tranh có những con vật nào?”/ “Những con vật nào xuất hiện nhiều?” (*sóc, thỏ, cún*), “Có những chuyện gì xảy ra với từng nhân vật?” (*Cô giáo sóc đưa cho thỏ túi những thanh tre để ráp đồ chơi. Hai cha con thỏ lắp ráp được một chú ngựa gỗ. Cún không có gì chơi nên thỏ đưa cho cún chú ngựa gỗ...*)).
- HS nghe giới thiệu bài mới (GV có thể vừa dùng tên truyện vừa dùng tranh minh họa để giới thiệu).

3. Luyện tập nghe kể chuyện và kể chuyện

- HS nghe GV kể mẫu lần một toàn bộ câu chuyện và liên hệ nội dung câu chuyện với những phán đoán lúc trước của mình. Trong khi kể, GV kết hợp sử dụng một số câu hỏi thu hút sự chú ý của HS, và sử dụng giọng nói, cử chỉ, điệu bộ phù hợp với nội dung truyện.

– HS nghe kể lần hai theo từng đoạn và quan sát tranh minh hoạ theo đúng trật tự diễn biến của câu chuyện (GV lưu ý sử dụng câu chủ đề đoạn dưới mỗi bức tranh để giúp HS ghi nhớ nội dung từng đoạn truyện.).

– HS kể từng đoạn của câu chuyện với bạn trong nhóm nhỏ, trước lớp. GV nhắc HS chú ý thực hành quy tắc lắng nghe tích cực và phản hồi tích cực.

– HS nhận xét, đánh giá về các nhân vật và nội dung câu chuyện. (“Có những nhân vật nào?” (sóc, thỏ con, thỏ cha, cún), “Nhờ điều gì mà thỏ và cún có thể cùng chơi chung món đồ chơi?”, “Câu chuyện khuyên em điều gì?”, “Em thích nhân vật nào? Vì sao?”)

4. Củng cố, dặn dò

– HS nhắc lại tên truyện *Cho nhau đồ chơi*, nhân vật HS yêu thích, lí do yêu thích. GV nhận xét, đánh giá tiết học.

(2) *Dạng bài xem – kể*: gồm các bước như sau:

Bước 1: GV cho HS đọc tên câu chuyện, phán đoán xem câu chuyện sẽ nói về điều gì.

Bước 2: GV tổ chức cho HS quan sát kĩ từng tranh minh hoạ theo đúng trật tự diễn biến. GV sử dụng câu hỏi gợi ý dưới tranh để giúp HS trả lời về tình tiết chính trong mỗi tranh. Yêu cầu mỗi HS đều phải trả lời được ít nhất một câu. GV có thể sử dụng thêm các câu hỏi phụ để giúp HS nhận diện/ mở rộng ý tưởng cho từng tranh. GV có thể sử dụng các kĩ thuật phát triển lời nói để giúp HS có thể đưa ra các ý kiến, đánh giá, nhận xét,... về nhân vật/ tình tiết có trong tranh.

Bước 3: GV hướng dẫn HS tập hợp các ý tưởng vừa nói cho từng tranh và ghép nối giữa các bức tranh để kể từng đoạn câu chuyện theo nhóm nhỏ/ trước lớp.

Bước 4: GV tổ chức cho HS tìm hiểu ý nghĩa của câu chuyện, đánh giá về nhân vật/ bài học trong câu chuyện, liên hệ bài học đó với bản thân.

Bước 5: GV tổ chức cho HS tự đánh giá và đánh giá về phần trình bày của mình và của bạn.

VD: Bài Lăn đầu đi qua cầu khỉ, chủ đề 13 Thăm quê, SHS tập một, trang 139

2. Luyện tập nghe và nói

– HS đánh vần và đọc trơn tên truyện *Lăn đầu đi qua cầu khỉ*.

– Dựa vào tranh minh hoạ, dựa vào tên truyện, HS phán đoán và trao đổi với bạn về nội dung câu chuyện. (Câu hỏi gợi ý: “Theo em, câu chuyện sẽ kể về điều gì/ ai?” (*lăn đầu đi qua cầu khỉ*), “Quan sát tranh và cho biết đây là “cầu khỉ” và trông nó như thế nào?”, “Theo em, cầu khỉ có dễ đi không?”, “Nếu một người lăn đầu đi qua cầu khỉ, họ sẽ cảm thấy như thế nào?”, “Em nghĩ liệu có thể xảy ra chuyện gì với một người lăn đầu đi qua cầu khỉ?...”).

– HS nghe giới thiệu bài mới (có thể dùng tên truyện và tranh minh hoạ để giới thiệu).

3. Luyện tập xem tranh và kể chuyện

– HS quan sát tranh minh hoạ và trả lời câu hỏi dưới mỗi tranh. (Gợi ý: Trong trường hợp HS chưa đọc được câu hỏi dưới tranh, GV có thể đọc giúp. GV sử dụng thêm các câu hỏi phụ để giúp HS nhận diện các yếu tố truyện có trong tranh như nhân vật chính, tình tiết chính tương ứng với mỗi tranh.)

– HS trao đổi với bạn về nội dung của từng tranh. GV giúp HS phát triển ý tưởng và lời nói bằng các kĩ thuật mở rộng ý, thêm chen từ ngữ.

– HS kể từng đoạn của câu chuyện với bạn trong nhóm nhỏ, trước lớp.

– HS nhận xét, đánh giá về các nhân vật và nội dung câu chuyện. (“Em có thích nhân vật Nam không? Vì sao?”, “Em thích đoạn/ chi tiết nào trong câu chuyện trên?”, “Nói với bạn một hoạt động dã ngoại mà em đã tham gia khi tham gia các hoạt động trải nghiệm hoặc khi học môn Tự nhiên và Xã hội.”)

4. Củng cố, dặn dò

HS nhắc lại tên truyện *Lân đầu đi qua cầu khỉ*, nhân vật HS yêu thích, lí do yêu thích. GV nhận xét, đánh giá tiết học.